B. N. C
FIRENZE
1014
28

1014.28

I. N. J. C.

Exercitatio Academica

DE

VERA PHILOSOPHIÆ ORIGINE

QUAM

SUB PRÆSIDIO

Viri Clariſſimi atque Excellentiſſimi

DN. VLRICI OBRECHTI,

In Inclyta Argentoratenſi Academia Hiſtoriarum Profeſſoris Ordinarii, Præceptoris ſui plurimum Colendi.

Ex Eiusdem potiſſimum privato in Hiſtoriam Philoſophicam Collegio excerptam

SOLENNI examini ſubjicit

JOH. JACOBUS HEZEL, Argentorat. Author.

A. D. Martij

ARGENTORATI,

Typis JOSIÆ STÆDELII,

cIↄ Iↄc LXXVI.

101
28
BIBLIOTECA NAZIONALE 1872

VIRIS PLURIMUM
REVERENDIS ATQUE CLARISSIMIS

DN. JOH. THEOBALDO HENRICI:
&
DN. BALTHASARI FRIDERICO SALTZMANNO:
Huic
SS. THEOLOGIÆ DOCTORI
ET ECCLESIASTI
Illi
Capituli ad D. Thom. CANONICO:
& ECCLESIÆ EIUSDEM
PASTORI
Utriq;
PATRONIS SUIS BENEFICENTISSIMIS
Salutem à fonte ſalutis JESU!

QUod Vos *ante tres circiter annos privato ſcripto oravi*, Patroni Optimi: *eius rei cauſa gratias nunc Vobis ago atque exhibeo publicas. Rogaveram autem Vos, ut benignam mei memoriam gerere, ſtudiaq; mea qualia-*

liacunque commendata Vobis habere velletis. Vos vero hactenus non tantum curam Veſtram, ſed etiam affectum atque benevolentiam tam cumulate mihi exhibuiſtis, ut ipſa quoq; deſideria mea & vota ſuperaveritis. Ut itaq; intelligatis, quam alte tantorum beneficiorum Veſtrorum ſenſus in animum meum penetraverit; Ecce qualecunque illius indicium atque pignus exhibeo, in fronte huius diſſertationis: quam totam Vobis ſubmiſſo animo dedico, conſecroque: quippe in hunc potiſſimum uſum ſcriptam atque elaboratam, ut apud Vos pro me ſolenniter veluti ſponderet, me impoſterum quoque ita beneficiis Veſtris uſurum eſſe, ut perſpiciatis, ea quæ præterito tempore in me contuliſtis, Vos nec in immemorem, nec in ingratum, nec deniq; in indignum penitus hominem contuliſſe. Valete! Scribebam, Argentorati die Martij 1676.

Plurimum Reverendæ dignitati Veſtræ.

obſequioſiſſimo cultu addictus

Joh. Jacobus Hezel, Argentoratenſis.

I. N. J. C.

Exercitatio Academica DE VERA PHILOSOPHIAE ORIGINE.

I.

SApientiæ ſtudia quin magna incrementa in plerisque partibus ſuis Græciæ debeant, dubitari equidem non poteſt. Sed natio ambitioni ultra modum dedita, dum aliarum gentium laudes ſibi vindicat, ipſa pene proprias corrupit. Quippe non contenta, quod auxiſſe, feliciſſimo ingeniorum proventu cultuque, ſapientiam crederetur, niſi originem quoque illi & natales dediſſe, orbi perſuaderet; haut exiguam in id acuminis atque facundiæ ſuæ vim intendit. Non alio id quidem ſucceſſu, quam ut omnibus proderet, ſe non ſuæ minus quam alienæ *Philoſophiæ veræ origines* vel diſſimulare fraudulenter, vel turpiter ignorare. Quanquam non omnium Græcorum iſta vanitas fuit, ut ereptam Barbaris, quos ipſi vocabant, inventæ Philoſophiæ gloriam ad ſuam gentem traducerent. Sed inter ipſos quoque populares ſuos repererunt, quibuscum foret pugnandum, qui Patriæ ſuæ per indebitas laudes adulari egregium duxerant. Sicut inter alia patet ex concertatione, quam operi ſuo cætera utiliſſimo de *Vitis & dogmatibus Clarorum Philoſophorum* præmiſit *Diogenes Laërtius.* Unde occaſionem & argumentum ad

 inſti-

inſtituendum colloquium Academicum mutuari,viſum.Deum, qui fons & origo eſt omnis ſapientiæ, ſupplex veneror, ut judicium & intellectum noſtrum dirigat in ſuam veritatem!

II. Inter eos itaque, qui Philoſophiam ex Græcia oriundam contenderunt, etiam eſt *Laërtius*: quem veluti advocatum cæteris dabimus, ne contra turbam inſtituta diſputatio in incerto vagetur. Antequam autem, quale ſit teſtimonium ejus diſpiciamus, paucis ipſius teſtis authoritatem fidemque examinabimus, ne alterutrius pondere apud Judices incautiores obruamur. Atque hic quidem nolim *Bartholomæi Keckermanni* judicio de *Diogene Laërtio* ſubſcribere; qui eum *languide & frigide* ſcripſiſſe pronunciat, ipſe jam ob id à *Gerardo Ioanne Voßio* & aliis *frigidi judicij* non immerito accuſatus. Quin imo certiſſima ævi melioris veſtigia in hoc opere ultro agnoſcimus: ut, etſi nulla alia indicia ſupereſſent, ex ſolo tamen doctrinæ ſolidioris & profundioris genio, eius authorem circa tempora Marci Antonini Philoſophi vixiſſe, ſub quo maxime effloruerant ſtudia ſapientiæ, facile credamus, quod & aliis certioribus argumentis præter *Voßium*, probat *Ægidius Menagius*.

de Hiſtor.

de Hiſtor. Græc. II, 13.

obſervat. in Diog. Laert. ad Titu. Operis: pag. 1.

III. Illorum tamen ſententiæ nequaquam accedendum puto, qui *Chriſtianum fuiſſe* conjecerunt; arrepta ex *vita Ariſtotelis* occaſione ſuſpicandi: ubi ἐλεημοσύνην διδόναι pro eo quod Latini dicerent *ſtipem dare*, videtur uſurpaſſe: quam phraſin quia frequentius Chriſtiani ſcriptores adhibuerunt, illi perperam exiſtimarunt Chriſtianorum propriam fuiſſe: neque vero ratio urgens apparet, cur non iſto loco τὸ ἐλεημοσύνην διδόναι malis cum doctiſſimo Laërtii interprete *Thoma Aldobrandino* vertere, *miſericordiam tribuere*; cum præſertim ipſe Laërtius *Ariſtotelis* ſententiam, de *ſtipe improbis quoque, intuitu humanitatis, non deneganda*, mox ſeorſim aliis verbis exprimat. Chriſtianum verò minime fuiſſe Laërtium, non id adeo arguit, quod Epicurum multis laudibus ornet; quod è Chriſtianis etiam nonnullos feciſſe conſtat: quam quod in hoc ipſo *Proœmio* ſuo, talia de primis rerum ac hominum originibus tradat, quæ à Chriſtiano nemine proficiſci potuiſſe, exploratiſſimum eſt. qualia ſunt, cum *univerſum genus humanum à Græcis initium habuiſſe* aſſeverat; & illorum futili

futili traditioni obloqui non audet, qui *Iudaos à Magis Perſarum deſcendere* ſtatuebant. in quibus ſolennes illos & vulgatos Gentilium errores ultrò licet deprehendere: quos jam tum, cum hæc ſcriberet Laërtius, ipſi quoque Judæi, inprimis *Flavius Ioſephus, contra Appionem*, pridem abunde confutaverat. Ne de *Scriptura Sacra* nunc dicam: cuius ne primas quidem lineas inſpexiſſe illum oportet, qui Diogeni in his aſſenſum præbere auſit.

IV. Atq; hoc quidem eò ſatis abundeque valere puto, ut Diogenem, quando de *vera Philoſophia origine*, re ſcilicet à Gentilium captu valde remota contenditur, idoneum & contra cujus fidem authoritatemque excipi nequeat, teſtem non eſſe conſtet: adeoque libero judicio rationes & argumenta, quibus innititur, poſſint expendi. Illa vero ſi quis in unum colligat, ut robur eorum, quam maxime fieri poteſt, intendatur, univerſa huc recident: *quod Muſæus & Linus, ille quidem Athenis, hic vero Thebis oriundus, inter Græcos de rebus maxime ſublimibus philoſophati ſint, priuſquam vel ipſum nomen Philoſophiæ, à Barbara quippe loquendi conſuetudine plurimum abhorrens, in aliis gentibus innoteſceret. Nam Muſæum quidem primum utique fuiſſe, qui Theogoniam & Sphæram verſibus comprehenſam concinnaverit, quique ex uno omnia fieri, ac in in unum reſolvi docuerit, Linum vero ipſo Mercurio atq; Vrania Muſa genitum, Coſmogoniæ authorem extitiſſe, Solis inſuper ac Lunæ meatus, tum animalium fructuumq; ortus explicaviſſe. Econtra inter Barbaros, eos, qui pro Philoſophis antiquiſſimis venditentur, veluti Orpheus, talia de Diis eſſe commentos, quæ nec Deorum majeſtate, nec Philoſophi nomine ullatenus digna queant haberi.*

V. Atque Muſæum ſane inter antiquiſſimos Græcorum Poëtas & Theologos recenſent non ipſi tantum Ethnici Scriptores, inter quos *Herodotus* oracula quædam ſub eius nomine inde ab antiquo etiam in Aſia celebrata fuiſſe tradit: *Pauſanias* vero Eumolpiorum, antiquiſſimæ apud Græcos Poëſeos eundem facit authorem. *Plinius* etiam de herbarum viribus philoſophatum & polion inprimis laudaſſe ſcribit. Sed Patres quoque Chriſtiani, quando de vetuſtiſſimis Græcorum vatibus & Antiſtibus agunt, hunc inter primos ſolent nominare.

VII, 6. & VIII, 96.
in Phocic.
Hiſt. Nat. XXI. 7. XXV, 2.

 Tertul-

Tertullianus in Apologetico: *Orpheus* inquit *Pieriæ, Muſæus Athenis, Melampus Argis, Trophonius Bœotiæ initiationibus homines obligarunt.* Quin & Homerum ac Heſiodum nonnulla ex Muſæi carminibus eſſe furatos, teſtimoniis etiam locisque productis demonſtrat *Clemens Alexandrinus*, qui & Eugamonem, integrum de Theſprotis opus ex eodem Muſæo deſcripſiſſe tradit. quod *Euſebius* quoq; econfirmat.

Strom. lib. VI. *Præparat. Evangel. X, 1.*

VI. Lini parentes licet diverſi diverſos tradant; in hoc tamen conſentiunt veteres, eum ipſis, quos coluerunt Græci, Diis coævum, genitumque ex illorum aliquo fuiſſe. quidam enim Apollinis & Terpſichores: alii Amphiarai & Uraniæ, cæteri Mercurii & Uraniæ cum Laërtio filium faciunt: ut *Suidas* notavit: *Conon* in *Quinquaginta Narrationibus*, quas è variis veterum ſcriptis collegit, & Archelao Philopatori dedicavit, Linum ex Apolline & Pſamathe Crotopi filia natum ſcribit. quo confirmatur Servii illa annotatio; *Linus Apollinis & Pſamathes filius, qui Theologiam ſcribit.* Fuerunt qui primum hunc literarum formas reperiſſe, tradiderunt, ut *Tacitus* memorat. Alii, ut *Dionyſius* apud *Diodorum Siculum*, teſtantur, illum omnium primum Græcorum rhytmos & melodiam inveniſſe. De DEO autem carmina feciſſe fatetur *Auguſtinus*: qui & *Theologum* nominat: & indicant fragmenta quædam, quæ de carminibus Lini ſupereſſe feruntur: in quibus & hic verſus legitur:

Voc. Λίνος. *Phot. Biblioth. Cod. 186.* *II. A. 14, 2.* *Bibl. III, 67.* *de Civ. Dei. XVIII, 14.* *ap. Stobæ. Serm. 261. de Spe.*

Ῥᾴδια πάντα Θεῷ τελέσαι· καὶ ἀνήνυτον οὐδέν.

Omnia DEO factu facilia, & nihil impoſſibile.

VII. De nomine Philoſophiæ quod ait, *illud à Barbarorum appellatione abhorrere*, id inde quoque confirmatur, quod vulgo etiam notiſſimum eſt, & paſſim apud Græcos Latinosq; Scriptores, ipſum quoque *Laërtium*, annotatum reperitur: Pythagoram primum fuiſſe, qui ſe Philoſophum, hoc eſt, ut *Quintilianus* interpretatur, *ſtudioſum ſapientiæ*, artemque ſuam, Philoſophiam, vocari voluerit. Cuius quidem appellationis originem plenius quam quiſquam alius veterum, memorat *Cicero* his verbis: *Omnes qui in rerum contemplatione ſtudia ponebant, ſapientes & habebantur & nominabantur: idq; eorum nomen uſque ad Pythagoræ manavit ætatem: quem ut ſcribit Auditor Platonis Ponticus Heracli-*

Inſtit. Or. XII, 1. *Tuſc. Quæſt. V, 3.*

racli-

raclides, vir doctus inprimis, Phliuntem ferunt veniſſe, eumq; cum Leonte, principe Phliaſiorum docte & copioſe diſſeruiſſe quædam. cuius ingenium, & eloquentiam cum admiratus eſſet Leon, quæſiviſſe ex eo, quâ maxime arte conſideret? at illum artem quidem ſe ſcire nullam, ſed eſſe Philoſophum: admiratum Leontem novitatem nominis, quæſiviſſe, quinam eſſent philoſophi, & quid inter eos, & reliquos intereſſet: Pythagoram reſpondiſſe, ſimilem ſibi videri vitam hominum & mercatum eum, qui haberetur maximo Ludorum apparatu totius Græciæ celebritate. nam ut illic, ita hic quoque alios gloriæ ſervire, alios pecuniæ; raros eſſe quosdam, qui, cæteris omnibus pro nihilo habitis, rerum naturam ſtudioſe intuerentur; hos ſe appellare ſapientiæ ſtudioſos, id eſt, Philoſophos.

VIII. Denique Orpheus, ſi tam indigna relatu de Diis commentus eſt, non magis ipſe Philoſophus, quam illi, quos confinxit, Dii, nominari mereatur: totusque è Sapientum concilio, in ſcenam mimorum ſcurrarumque fuerit detrudendus; qui nudam puramque olim fabularem Theologiam exercuere. Nam in hac quidem olim, ut ex *Varrone* refert *Auguſtinus*, *multa contra dignitatem & naturam immortalium ficta erant*: in hac erat *ut DEVS alius ex capite, alius ex femore eſſet, alius ex guttis ſanguinis natus: in hac, ut Dii furati ſint, ut adulteraverint, ut ſervierint homini. deniq; in hac omnia Diis attribuebantur, quæ non modo in hominem, ſed etiam quæ in contemtiſſimum hominem, cadere poſſunt.* At vero qui ſe Philoſophi nomine dignos præſtare volebant, illi in altero genere Theologiæ, quod *naturale*, ſive *Phyſicon* vocavit *Varro*, elaborabant, ut inquirerent, *Dii qui ſint, ubi, quod genus, quale, ex quonam tempore, an à ſempiterno fuerint; an ex igne ſint, ut credebat Heraclitus, an ex numeris, ut Pythagoras, an ex atomis, ut Epicurus.* *de Civ. Dei lib. VI. cap. 5.*

IX. Hæc verò ſicut dictis Laërtii aliquam fortaſſe ſpeciem conciliare poſſunt: ita adverſus accuratius examen, nullum quo ſuſtineantur fulcianturq; robur habent. Nam ſi quidem inter Orpheum & Muſæum Linumque comparatio eſt inſtituenda, vix invenietur ulla probabilis ratio, qua Philoſophi nomen & dignitas præ illo, hiſce aſſeri queat: quorum *ille* Diſcipulus Orphei; *hic* Præceptor fuit: teſte *Suida* in Ὀρφεὺς & Μουσαῖος. Omnes autem hi tres ſive Poetæ, ſive Philoſophi demum in ſeculum à mundo condito vigeſimum octavum, vel,

ſi à Chriſti Nativitate retro numeres, decimum tertium incidunt: quo tempore celebris illa Argonautarum expeditio inſtituta eſt, quoque apud Hebræos Judices fuere. Suidas in Ὀρφεύς. Ἐπὶ τῶν παρ' Ἰουδαίοις κριτῶν, καταλυθείσης τῆς βασιλείας Ἀθηναίων, Ὀρφεὺς ἐγνωρίζετο. *Sub Iudæorum Iudicibus, ſublato Athenienſium regno, Orpheus clarus erat.* XVIII, 13. & 14. *Auguſtinus de civitate Dei: per idem temporis intervallum, poſt mortem ſcilicet Ieſu Nave, cum populus Dei Iudices haberet, extiterunt Poëtæ, qui etiam Theologi dicerentur, quoniam de Diis carmina faciebant: ex quorum numero fuiſſe perhibentur Orpheus, Muſæus, Linus.* Add. *Petr. Lambec. Prodrom. Hiſtor. Literar. lib. 2. cap. 4.*

X. Jam tum vero pridem per Orientem effulſerant ſapientiæ ſtudia: &, ut Hebræorum ſapientes in ſuum locum reſervem, nongentis & amplius ante Muſæum Linumque annis, Zoroaſtres Bactrianorum Rex, Nino Aſſyriorum Regi coævus,
I, 1. *mundi principia,* ut ex Trogo *Iuſtinus* loquitur, *ſyderumque motus diligentiſſime ſpectavit.* Seculo vero poſt hunc Zoroaſtrem quinto floruit Zoroaſtres Perſomeda σοφὸς περὶ τὰς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, ὃς καὶ πρῶτος ἤρξατο τοῦ παρ' αὐτοῖς πολιτευομένου ὀνόματος τῶν Μάγων. ἐγένετο δὲ πρὸ τῶν Τρωικῶν ἔτεσι φ'. *cæteros Aſtronomos ſapientia ſuperans, qui etiam fuit primus Autor nominis Magorum apud ipſos recepti. Fuit autem annis quingentis ante bellum Trojanum.* quæ *Suidæ* verba ſunt, quibus ſi fidem adhibeamus; hic quoque Zoroaſtres atque adeo Magorum apud Perſas initium, Linum & Muſæum quadringentis & ſexaginta circiter annis præcedit: quippe qui quadraginta nec multo amplius annis ante bellum Trojanum vixerunt. & ſane ſicut hæc *Suidæ* computatio omnibus
Hiſt. Nat. XXX, 1. modis præponenda eſt *Hermodori Platonici*, vel, ut *Plinius* nominat, Hermippi, calculo, quem Diogenes noſter ſcribit uſque ad excidium Trojæ à Zoroaſtre Magorum principe quinquies mille annos numeraſſe: ob rationem ſolidiſſimam, quam in *Pro-*
l. 7, 5. *dromo Hiſtoria Literaria* adfert Doctiſſimus *Petrus Lambecius: quod ſecundum hanc ſupputationem Zoraſtres bis mille ducentis triginta tribus annis creationem mundi anteceſſiſſet.* Ita *Xanthum Lydum*, qui ſecundum Laërtium à Zoroaſtre ad Xerxis trajectionem ſexcentos duntaxat annos enumeravit, de alio prorſus Zoroaſtre intelligendum

ligendum puto. Et fortaſſis ille non de alio ſenſit, quam qui *Pli-*
nio dicitur Proconneſius. Firmat certe conjecturam non parum,
quod uti *Plinius*, alium, quem Zoroaſtri huic in arte Magica ſuc *Hiſt. Nat.*
ceſſorem aſſignaret, non habuit, quam Oſthanem, qui Xerxem *XXX, 1.*
bello Perſico in Græciam comitatus eſt: ita Xanthus quoque
inter Magos, qui Zoroaſtrem exceperint, primum locum Oſtha-
ni tribuit. Unde quod *Plinius* notat: *diligentiores paulo ante*
Oſthanem ponere Zoroaſtrem hunc Proconneſium; eo *Plinium* redar-
guere voluiſſe exiſtimo non illos tantum, qui Zoroaſtrem iſtum
penitus omiſerant, Oſthani primum locum vindicantes; ſed
& illos, qui, ut *Xanthus Lydius*, & forſan alii, nimis longe ab O-
ſthane removerant Zoroaſtrem.

XI. Itaque cum Perſarum Magis admodum inæquale
certamen de antiquitatis prærogativa inſtituit Laërtius, quan-
do Illis, tot ſeculis recentiores Linum & Muſæum oppoſuit.
Quos longe etiam minori ratione, contendit cum Chaldæis:
A quibus tanquam *ab ultimis* Aſtrologiæ auctoritatem repetit
Cicero: qui & *primos illos propter planitiem, magnitudinemq; re-* *de divinat. l, 1.*
gionum, quas incolebant, cum cœlum ex omni parte patens, atq; aper-
tum, intuerentur, trajectiones, motusq; ſtellarum obſervaviſſe, tradit.
Harum vero obſervationum initium quam longe ultra Linum
atque Muſæum porrigatur, ex quamplurimis Scriptorum te-
ſtimoniis *de numero iſtarum obſervationum* colligi poteſt. E qui-
bus graviſſimum pronunciavit *Voſſius*, quod à *Simplicio* literis *de Sect. Phil, cap. 1.*
proditum eſt. *Calliſthenem cum in comitatu Alexandri Magni Baby-* *in Ariſtot.*
lone ageret, Ariſtoteli, à quo mandatum acceperat, ut earum rerum, *de cæl. lib.*
quas Chaldæi in cœleſtibus obſervaſſent, commentarios ad ſe mitteret, *2. comm. 46.*
bis mille, vel ut alias præciſo magis numero exprimitur, mille
nongentorum & trium, *annorum obſervationes miſiſſe.* Quod
vero apud *Ciceronem* occurrit, *Babylonios annorum quadringento-* *de divin.*
rum & ſeptuaginta millium obſervationes habuiſſe ſcriptis ſignatas; *l, 19.*
id ex jactatione Chaldaica profectum judicat *Voſſius*. Atta- *de Sect. Phi-*
men *Otto Heurnius*, qui neſcio qua authoritate numerum à *Cice-* *loſ. cap. 3. §. 10.*
rone expreſſum 47000. in 43000. commutat, rationem ſibi hu- *de Barbar.*
jus numeri conſtituram putat, ſi de annis lunaribus accipian- *Philoſoph.*
tur, ſic enim in ipſum mundi principium incidere hunc cal- *lib. I. pag. 22*
culum.

Hiſtor. Philoſoph. II, 3. culum. Quam explicationem etiam *Georgius Hornius* ſuam fecit.

XII. Gymnoſophiſtarum & Druidum obſcurior antiquitas eſt: quia ſapientiam ſuam non literis, ſed memoriæ mandabant: ut notat *Strabo* & *Tacitus*. Si quis tamen ipſorum Græcorum monumenta evolvat, multa equidem Græcos illis debere, illos autem Græcis nihil, deprehendet. Nam quod *Oneſicritus* (*ap. Strab. XV. p. 713.*) de Indis refert, Brachmanes illorum in multis cum Græcis conſentire, atque in aliquibus etiam uſitatam Platoni philoſophandi rationem ſequi. Id, Platone ipſo ſuffragante, inde dicendum eſt eveniſſe, quod Græcorum philoſophorum maxime inſignes, à Gymnoſophiſtis eruditi, ſapientiam illorum in Græciam intulerunt. quod de Democrito *Ælianus* (*Var. Hiſt. IV.*); de Pyrrhone aliisque multi teſtantur. Ipſe autem *Plato* de ſe non it infitias, ſe ea quæ ſunt præſtantiſſima in Philoſophia à Barbaris eſſe mercatum: in *Phedone* etiam ſcribens: παντεχόθεν τὸν φιλόσοφον ὀφελεῖσθαι, *undecunque poſſe juvari Philoſophum*. Cujus graviſſimo teſtimonio de Barbarica Philoſophia, *Clemens* quoque *Alexandrinus* (*Strom. lib. I. p. 303.*) confutavit Epicurum, impudentiſſime aſſeverantem: μόνους φιλοσοφῆσαι Ἕλληνας δύνασθαι. *Solos Græcos poſſe philoſophari.* Cui longe veriorem obſervationem opponit *Clemens*, adverſus *Diogenem* quoque noſtrum eximie valituram: *Philoſophiam olim quidem floruiſſe apud Barbaros, illiq; præfuiſſe & Ægyptiorum Prophetas, & Aſſyriorum Chaldæos, & Gallorum Druidas, & Semanæos Bactrorum, & Philoſophos Celtarum, & Perſarum Magos, & Indorum Gymnoſophiſtas: poſtea vero illam etiam veniſſe ad Græcos.* Et ſane Brachmanes Indorum, nihil quicquam illorum philoſophando prætermiſiſſe, quæ de natura rerum inter antiquos Græcorum Philoſopos diſputabantur, gravis inprimis & vetuſtus Scriptor *Megaſthenes libro tertio Rerum Indicarum* confeſſus eſt: ſicut ex loco quem *Clemens Alexandrinus* (*Strom. lib. I. p. 305.*) inde producit, plenius apparet.

XIII. Ut adeo præ Laërtio noſtro, modis omnibus de origine Philoſophiæ, veriora docuerint, tum *Auctor Libri qui* Μαγικὸν *inſcribebatur*: (ſive is *Ariſtoteles* fuerit: ut *Diogenes* hic aſſerit, qui tamen in *vita Ariſtotelis* eum inter cætera Philoſophi opera non recenſet; ſive ut alii putarunt, *Antiſthenes*, aut *Rhodon*) tum

tum *Sotion libro vigeſimo tertio* τῆς διαδοχῆς τῶν φιλοσόφων. Quanquam neque iſti tamen ad verum Philoſophiæ fontem pervenerunt: cuius non alii conſcii ſunt, quam qui genuina rerum omnium initia ex Hiſtoria Divinitus revelata cognoverunt.

XIV. His enim obſcurum eſſe utique non poteſt, quinam inter homines, inventores ſapientiæ, adeoque Philoſophiæ auctores debeant celebrari. quod non niſi per ſpiſſiſſimas nubes variorum figmentorum, veluti umbram quandam, oculorum obtutum paulo minus quam effugientem conſpexerunt Gentiles. Qui de cætero negare auſi non ſunt, quod hoc quidem loco non docendum nobis, ſed ſupponendum prorſus eſt, omnem ſapientiam à DEO & profectam ab initio eſſe, & hominibus tanquam cœleſte munus, excolendam ſummo ſtudio, indulgeri commendarique. Quod *Plato* præſertim diligentiſſime inculcare ſolebat: A quo illas toties repetitas ſententias mutuatus eſt *Cicero*: *Philoſophia omnium mater artium, quid eſt aliud, niſi, ut Plato ait, donum, ut ego, inventum Deorum?* & alibi: *Philoſophiâ nullum hominum generi majus à Diis munus eſt datum.* itemque: *Philoſophiæ ſtudio nullum arbitror, ut apud Platonem eſt, maius aut melius à Diis munus datum homini.* Si quis vero ab illis, quod hic quæritur, diſcere deſideraſſet, *cui primum genti hominive hoc munus ſuum DEVS indulſiſſet* ? tum vero non inter ſe minus, quam ab ipſa veritate diffidebant. cuius inſuper quicquid reliquum apud illos manſit, fabulis involverunt: quarum denique interpretationem quoque atque intellectum perdidere. Unde licet non diffiteamur, ea quæ de Diis ſuis commenti ſunt Gentiles, tum circa alia, tum & circa artium atque ſapientiæ primam inventionem, poſſe ad ſacram veritatem non incommoda neque omnino abſurda interpretatione revocari. quod edita à multis eruditis viris luculenta ſpecimina oſtendunt: Ipſos tamen Gentiles à genuino veritatis ſenſu captuque non minus abfuiſſe, quam ab ipſa veritate figmenta illorum abſunt, minime dubitamus aſſeverare.

Vid. Georg. Horn. Hiſtor. Philoſ. lib. I. c. 2.

Tuſcul. Quæſt. l, 26.

Epiſt. Fam. XV, 4.

Tuſc. Quæſt. I, 2.

XV. Neque deerant illis tamen idonea principia, qui-

bus diſpellere tenebras iſtas potuiſſent : niſi ultro illis delectati fuiſſent. Siquidem noverant, ut ex *Platonis Alcibiade* maxime & *Phædone* conſtat; primum hominem ad imaginem DEI conditum, atque in ipſa creatione illam divinæ particulam auræ, ut *Poëta* loquitur, accepiſſe: quam ſapientiæ atque Philoſophiæ omnis non ſedem duntaxat, ſed fontem conſtituit *Tuſc. Quaſt. I, 26.* *Cicero*. Et quouſque quidem in huius rei cognitione profecerint Gentiles, dilucide ſatis exponit *Ovidius* in illis :

Metamorph. lib. I.

Sanctius his animal, mentisque capacius altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera poſſet;
Natus homo eſt, ſive hunc divino è ſemine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo:
Sive recens tellus, ſeductaque nuper ab alto
Æthere, cognati retinebat ſemina cœli.
Quam ſatus Japeto, miſtam fluvialibus undis,
Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum.
Pronaque cum ſpectent animalia cætera terram;

Os

Os homini ſublime dedit, cœlumque videre
Juſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus.

Quod ſufficere utique illis potuiſſet, ad cavendum turpiſſimum errorem: quo per tot ſecula, Solis Lunæque meatus penitus inexploratos manſiſſe, cæterasque ſapientiæ partes à nemine excultas in tenebris jacuiſſe, crediderunt.

XVI. Adverſus quos, ut & contra illos, qui vaniſſimo & futiliſſimo commento ſibi Præadamitas finxerunt, ex indubia *Sacrarum Originum* fide, cum *Suida* poſſumus adſtruere: *Adamum primum hominem* DEI *manu effictum, & ad imaginem & ſimilitudinem Opificis & Conditoris formatum, & habitatione Paradiſi honoratum, jure primum Sapientem appellari poſſe. Vtpote qui exſtiterit primo-conditum ſimulacrum, & imago divinitus picta, omnium gratiarum plenus, & omnes animi corporisq; ſenſus puros & incorruptos circumferens. Radii enim quidam ex illius animo effulgentes, & divinarum cogitationum & actionum pleni, per omnem naturam penetrantes currebant, ſagaciter & ſine errore proprium & cuiusq; naturæ præcipuum commodum antevertentes, & quicquid in una quaq; rerum natura præſtantiſſimum erat, anticipantes*: vel, ut Græca rotundius ſonant, ἐυςόχως καὶ ἀναμαρτήτως τὸ οἰκεῖον ἑκάςης πλεονέκτημα φθάνουσαι. *Ille porro non ab hominibus probatus fuit; qui judicia ſæpe cum lapſu, cum errore, temereq; faciunt: ſed a* DEO *univerſitatis Authore; qui de rebus omnibus recte cognoſcit & judicat, etiam priusquam notiones moveantur anima quaſi parturiente & producente tales cogitationes. Nam, ut Scriptura dicit,* DEVS *fecit omnia jumenta & feras, & ſerpentes, & volucres, & ipſa ad Adamum adduxit, ut is videret, quo nomine ipſa eſſet nominaturus. Vt autem Adamus vocavit ipſa, ſic etiam poſtea ſunt vocata, & quod nomen ſingulis animalium generibus impoſuit, hoc ipſum nomen ipſis poſtea ſemper fuit tributum. Quid hac voce & teſtimonio eſt evidentius? Quid hac ſapientia & cognitione ſublimius? Adamus enim omnibus animalibus impoſuit nomina, naturam ipſam, & cuique animali vim inſitam, veluti penicillo depingens & exprimens, non præmeditatus, non ante contemplatus, quod*

 cuique

cuique nomen eſſet imponendum , nihil prorſus eorum ante perpeſſus , quæ homines poſtea, vel mutata ſententia diſcunt. Et quamvis multæ, atque adeo innumeræ ætates jam præterierunt, nemo tamen vel minutiſſimi atque viliſſimi animalis nomen mutare , neque amplitudinem ingenii atque cognitionis, quæ in illo fuit, aſſequi potuit. Imo vero potius omnes homines per univerſum terrarum orbem diſperſi , in illius immutabilibus oraculis, & ſacris eorum veſtigiis incedentes manent, & in iis acquieſcunt. Neque vero uſque ad hos præſtantiæ terminos progreſſa, ſtetit, hominis primogeniti omnibus in rebus excellens dignitas, ſed & ſeminum & plantarum diſcrimina, & radicum & herbarum vires, & quæcunque ad auxilium, defenſionem & Medicinam unicuique animali Natura attribuit , diſtinxit , & dilucide explicavit. Vt adeo hic ſit ille, qui probavit, accurate quæſivit, invenit, & cognovit omnia; & regulas, & amuſſes exquiſitas & limites non dubios, ſed certos, ut nullus contradicere poſſit , aptiſſime circumſcripſit aſſignavitque. Huius ſunt ſcientiæ tam verbis expreſſæ, quam nullis verbis declaratæ. Hujus ſunt prophetiæ , prædictiones, vaticinationes , ſacrificia , ſacrorum ceremoniæ & luſtrationes, & tam ſcriptæ , quam nullis ſcriptis mandatæ leges. Huius ſunt omnia inventa & documenta , nec non omnes doctrinæ, & quicquid ad vitam degendam eſt utile & neceſſarium. Quem locum , licet prolixiorem adſcripſimus, quia diffuſiorem diſputationem eximie lucrifacit . ‹Q›ua alias vera tum practicæ tum theoreticæ philoſophiæ origo fuiſſet ſtabilienda. quam pleniſſime divina Adami imagine comprehenſam , recte judicavit *Suidas.* Idque contra Gentiles tanto efficacius valet, quod ipſi ultro profeſſi ſunt, eum abſque dubio ſummum, imo Principem Philoſophorum eſſe dicendum, qui rebus nomina primum impoſuit : quique ſocialem vitam homines vivere primus docuit. de quo præter *Platonem in Cratylo*, annotat *Ælianus* de Pythagora , quod *ſapientiſſimum exiſtimaverit , qui numeros reperiſſet, proximum, qui rebus nomina impoſuiſſet.* Plenius Cicero;

Tuſc. Quæſt. l. 25. & V. 2. *Sapientiſſimus fuit, qui diſperſos homines congregavit primus, & qui, quod ſumma ſapientiæ Pythagoræ viſum eſt, omnibus rebus impoſuit nomina, & qui ſonos vocis, qui infiniti videbantur , paucis literarum notis terminavit, & qui errantium ſtellarum curſus , progreſſiones , inſtitutionesque*

neſque novit: etiam ſuperiores illos, qui fruges, qui veſtitum, qui cultum vitæ, qui præſidia contra feras invenerunt. Cuius ſapientiæ partim initia, partim complementum in Adamum prorſus congruere, manifeſtiſſimum eſt.

XVII. Quid de perfectione intellectus in Adamo, *Lapſus* delibaverit, explicant Theologi. Illud ſatis conſtat, inventas ſemel artes, cum ſtudio ſapientiæ in univerſum, per continuam quandam ſucceſſionem in Adami poſteris propagatam ante diluvium; & in diſperſas varie poſt diluvium gentes eſſe diffuſam. Ad tempora antediluviana referendum eſt memorabile *Ioſephi* de Setho teſtimonium, omnem illi activæ juxta & ſpeculativæ Sapientiæ cultum, & quantum inter homines ſperari poteſt, faſtigium adſcribentis his verbis: Σῆθος παρελθὼν εἰς ἡλικίαν, ἤδη τὰ καλὰ κρίνειν δυνάμενος, ἀρετὴν ἐπετήδευσε. καὶ γενόμενος αὐτὸς ἄριστος, μιμητὰς αὐτοῦ τοὺς ἀπογόνους κατέλιπεν. οἱ δὲ πάντες ἀγατοὶ φύντες, γῆν τὲ τὴν αὐτὴν ἀστασίαστοι κατοικήσαντες, εὐδαιμόνησαν, μηδενὸς αὐτοῖς ἄχρι τελευτῆς δυσκόλου προσπεσόντος. σοφίαν τε τὴν περὶ τὰ οὐράνια καὶ τὴν τούτων διακόσμησιν ἐπενόησαν. ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ διαφυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους τὰ εὑρημένα, μὴ δὲ πρὶν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν φθαρῆναι, στήλας δύο ποιησάμενοι, τὴν ἐκ πλίνθου, τὴν δὲ ἑτέραν ἐκ λίθων, ἀμφοτέραις ἐνέγραψαν τὰ εὑρημένα. *Sethus à Patre educatus, ubi eo ætatis venit, ut jam quæ bona eſſent diſcernere valeret, virtuti ſtuduit, & cum ipſe vir optimus evaſiſſet, imitatores ſui poſteros reliquit. qui quidem, quod omnes bona indole præditi eſſent, patriam ſuam abſque ſeditione incolentes, in perpetua felicitate vitam exegerunt: diſciplinam quoq; rerum cœleſtium, & eius excolendæ rationem invenerunt. Ne autem à ſe inventa laterent homines, aut priuſquam pernoſcerentur, perirent; erectis duabus columnis, alterâ quidem lateritiâ, alterâ vero lapideâ, utriq; inventa ſua inſculpſerunt.* *Ant. Iud. l. 3.*

XVIII. Poſt diluvium inter cæteros eminuerunt *Abrahamus* & *Moyſes*; quibus ne ipſi quidem Gentiles auſi ſunt Sapientum Philoſophorumque nomina laudeſque denegare. De *Illo* conſervavit nobis *Ioſephus* genuini *Beroſi*, qui regnante Ptolemæo Philadelpho, Beli Sacerdos fuit, teſtimonium. Μνημο- *Antiq. Iud. l. 10.*

νεύει, inquit, τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμου Βηρωσσὸς, οὐκ ὀνομάζων, λέγων οὕτως. μετὰ δὲ τὸν κατακλυσμὸν δεκάτῃ γενεᾷ παρὰ Χαλδαίοις τὶς ἦν δίκαιος ἀνὴρ, μέγας, καὶ τὰ οὐράνια ἔμπειρος. *Meminit patris noſtri Abrahami Beroſus, non tamen eum nominans, his verbis: poſt diluvium autem decima generatione apud Chaldaeos erat quidam juſtitiæ cultor,* *Antiq. Iud. l,9.* *vir magnus & ſideralis ſcientiæ peritus.* Idemque ad Ægyptios quoque per Abrahamum Philoſophiam ſublimiorem perveniſſe demonſtrat.

XIX. Moyſen vero Theologum juxta & legislatorem inſignem fuiſſe agnovit *pag. 58.* *Dionyſius Longinus* Sophiſta περὶ ὕψους ſcribens: ὁ τῶν Ἰουδαίων θεσμοθέτης, οὐχ ὁ τυχὼν ἀνὴρ, ἐπειδὴ τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν κατὰ τὴν ἀξίαν ἐγνώρισε, κἀξέφηνεν εὐθὺς ἐν τῇ εἰσβολῇ γράψας τῶν νόμων. εἶπεν ὁ Θεὸς, φησὶ, τί; γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο. γενέσθω γῆ, καὶ ἐγένετο. *Is qui Iudæis leges condidit, Vir minime vulgaris ingenii, ut qui DEI poteſtatem digne & conceperit & elocutus fuerit, ſtatim in principio legum hæc ſcribens; dixit DEVS: quid? fiat* *Hiſt. Nat. XXX, 1.* *lux; & facta eſt: fiat terra; & facta eſt.* Eundem *Plinius* peculiarem Magorum Sectam condidiſſe ſcribit. Divinitus verbo acceptam legem hominibus promulgaſſe, agnoſcit vetuſtiſſimus Orphicorum carminum Author his verſibus:

> ὡς λόγος ἀρχαίων, ὡς ὑλογενὴς (emenda cum *Scaligero* ὑδογενὴς) διέταξεν
> Ἐκ θεόθεν γνώμαισι λαβὼν κατὰ δίπλακα θεσμόν.
> *Vt Veterum fama eſt, ut juſſit flumine natus,*
> *Dona DEI tabulas geminas qui ſenſibus hauſit.*

Vid. Grot. de Verit. Relig. Chriſt. l, 16, 84. Quorum quidem verſuum, ſi cum Laërtio ipſum Orphea Thracem authorem facimus: jam hinc conſequetur, Moyſen coævis Orpheo Poëtis, Muſæo & Lino eſſe antiquiorem. Sed pridem quidem illa poëmata Onomacrito Athenienſi à doctio- *Strom. lib. I.* ribus adſcripta docet *Clemens Alexandrinus.* Nec eo tamen ſecius demonſtrat: *omnes Græcorum ſapientes infra ætatem Moyſis fuiſſe.* Idemque jam ante ſe præſtitum eſſe, profitetur à *Tatiano in oratione adverſus Græcos* & à *Caſiano libro primo exegeticorum.* Præter Clementem certe plerique veterum Eccleſiæ Chriſtianæ Doctorum illud tam in clara luce poſuerunt, ut nec ſine impu-

impudentia id negari, nec citra *περιεργίας* amplius adſtrui demonſtrarique poſſit. Videatur inprimis *Auguſtinus de Civitate Dei libro XVIII. cap.37.& 38.*

XX. Unicum itaque duntaxat ſupererat, ut *de nomine Philoſophiæ* Laërtio reſponderemus. Sed ipſius Laërtii, de Philoſophia utique univerſa præclariſſime aliàs meriti, exiſtimationi dabimus, ut in refutanda argumentatione tam invalida, pauciſſimis defungamur. Nam ſi quidem ipſum nomen Barbarorum Philoſophiæ adverſum exiſtimavit Diogenes: habeat Anacharſidis Scythæ reſponſum; qui Barbarorum nomen ſuggillantibus regeſſit: *ἐμοὶ δὲ πάντες Ἕλληνες σκυθίζουσι. Mihi vero omnes Græci Scythæ ſunt.* *apud Clement. Alex. Strom. I. p.308.* Sin vero putavit, exteris gentibus Philoſophorum nomen non convenire, quia ipſa Philoſophiæ appellatio in Græcia ſit nata: tum vero ut doctiſſimi viri *Iſaaci Caſauboni* verbis utar, *pugio vere plumbeus hic fuerit: Philoſophia Græca vox eſt, non barbara: Ergo Philoſophia à Græcis inventa eſt, non à Barbaris. Pari jure Romanis dicere liceat, Medicinam à ſe inventam, quia Medicinæ appellatio ſit Romana non Barbara.* *Not. ad Diog. Laërt. proœm.* Ne de eo jam dicam, quod ipſum etiam nomen *σοφίας* ex Phœnicia lingua tranſumptum, haud levis ſuſpicandi ratio eſt? de qua conſuli meretur *Georgii Hornii Hiſtoria Philoſophica libro I. cap. 1.* Nobis ad finiendam hanc diſputationem, ſuffecerit, luculenta *Ciceronis* confeſſio *Tuſculanarum Quæſtionum libro V. capite 2.* ingenue cordateque de iſta controverſia ita pronuntiantis: *Ut opinor, hic error & hæc indoctorum animis offuſa caligo eſt, quod tam longe retro reſpicere non poſſunt: nec eos à quibus vita hominum inſtructa primum ſit, fuiſſe Philoſophos arbitrantur. Quam rem antiquiſſimum cum videamus, nomen tamen confitemur eſſe recens. Nam ſapientiam quidem ipſam quis negare poteſt, non modo re eſſe antiquam, verum etiam nomine? quæ divinarum humanarumq; rerum, tum initiorum, cauſarumque cuiusque rei cognitione hoc pulcherrimum nomen apud antiquos aſſequebatur.*

ΠΑΡΕΡ-

ΠΑΡΕΡΓΑ.

I.

DE origine Rhetorices verisſimum eſt *Quintiliani* pronunciatum *lib. 3. Inſt. Orat. cap. 2. Sermonem ab ipſa rerum natura genitos protinus homines accepiſſe: idq; eius rei eſſe principium: huic ſtudium & incrementum dediſſe utilitatem; ſummam, rationem & exercitationem.*

II.

Ab Eodem tamen minus recte refutari *Ciceronem* exiſtimo, qui *orandi initium conditoribus urbium ac Legumlatoribus dedit: de Invent. Rhet. lib. 1. cap. 2.*

MC